

1 UVOD

Neposredno nakon pada zlatnodeviznog standarda baziranog na dolaru, međunarodni monetarni sistem je funkcionisao na bazi fiksnih deviznih kurseva uz mogućnost prilagođavanja visine deviznog kursa unutar granica dozvoljenih od strane Međunarodnog monetarnog fonda. Obaveza primjene fiksnih deviznih kurseva zvanično je prestala da važi nakon 1975. godine, jer je većinu zemalja u tom periodu karakterisala ekonomska nestabilnost i neravnoteža platnog bilansa, što je dovelo do neodrživosti sistema. Alternativa navedenom sistemu bio je sistem fluktuirajućih deviznih kurseva u kome je visina deviznog kursa uglavnom uslovljena djelovanjem sila ponude i tražnje na deviznom tržištu.

Vođenje finansijskih institucija nije nikada bio posebno lak zadatak međutim u takvim okolnostima postao je još teži zbog češćih nesigurnosti u ekonomskom okruženju. Iako su se zbog novonastalih okolnosti otvorile nove mogućnosti i razvili novi bankarski poslovi, nametnula se i potreba da se razvije poseban sistem za upravljanje novih rizicima koji se pri tome javljaju.

Velike i jake banke smatraju devizne operacije izvorom profita i aktivno učestvuju u trgovanju valutama čime mogu u određenoj mjeri postati kreatori deviznog tržišta ali time se otvaraju ka većem riziku poslovanja. Banke koje su aktivne na deviznim tržištima i u promptnom trgovanju mogu imati značajne neto otvorene pozicije u kratkom vremenskom periodu ali i takve okolnosti mogu dovesti do gubitaka u roku od svega nekoliko sati ili čak minuta.

Iz tog razloga upravljanje rizikom u bankarstvu ima dva osnovna cilja: da se izbjegne nesolventnost banke, i da se maksimizira stopa prinosa na kapital uz korekciju za rizik. Odlukom o upravljanju rizicima banka utvrđuje kriterijume za identifikovanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i za upravljanje tim rizicima, uključujući i način izračunavanja pojedinačnih pokazatelja poslovanja u vezi sa upravljanjem rizicima i ograničenjima koja se odnose na te rizike.

Problem, predmet i objekat istraživanja

Predmet istraživanja se ogleda u definisanju rizika u bankarskom poslovanju, uz posebnu analizu deviznih rizika. Samim tim, predmet istraživanja se bazira na postupku upravljanja deviznim rizikom, odnosno identifikaciji i analizi postojećih i potencijalnih deviznih rizika prisutnih u bankama.

U bankarskom menadžmentu na modernim finansijskim tržištima po pravilu se javljaju rastući rizici, koji odražavaju potencijalne gubitke u profitu, a devizni rizik nastao usljed fluktuacije deviznih kurseva je jedan od najznačajnijih rizika kojima je izložena savremena banka. Iz tog razloga je problem istraživanja upravo u tome da se na jednostavan način prikažu osnovni mehanizmi funkcionisanja izloženosti deviznom riziku kao i metode upravljanja ovim rizikom.